

Kaukasusvuoristo hallitsee Georgian maisemia.

Georgia on Kaukasuksen helmi

28.5.2017 0.00

Joskus se oli Gruusia, nyt Georgia, Pyhän Yrjön mukaan. Georgia oli ensimmäisiä kristittyjä maita maailmassa.

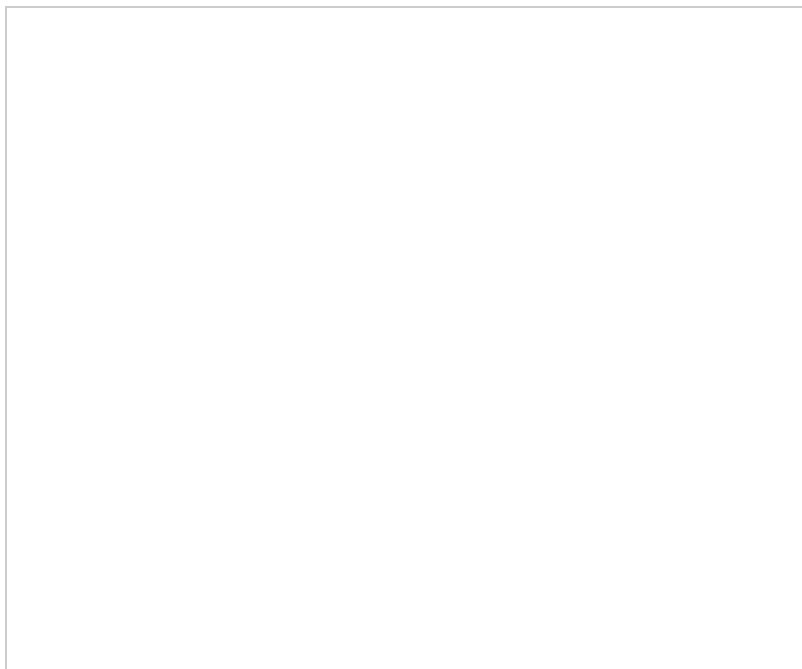
Lännessä on Mustameri, pohjoisessa Venäjä, etelässä Turkki, Azerbaidžan ja Armenia. Kaukaisuudessa siintävät yli viiteen kilometriin kohoavat Kaukasusvuoret.

Vuodet Neuvostoliiton romahduksen jälkeen eivät ole kohdelleet Georgiaa hellästi. Sota Venäjän kanssa 2008 toi satojatuhansia pakolaisia, ja tänään viidennes maasta eli Etelä-Ossetia ja Abhasia ovat - melkein - Venäjän hallussa. Ajan kuljettajani Gian eli Giorgin kanssa pääkaupungista Tbilisistä kohti paikkaa, jonka nimeä on melkein mahdoton lausua, Mtskheta. Sinne, maailmanperintökohteeseen, kristinusko tuli jo 300-luvulla. "Onkohan meillä Krimin kohtalo", Gia Kakhabrishvili miettii matkalla.

Ylhäällä kukkulalla Aragvijoen ja Mtkvarin mutkassa on pyhimmistä pyhin, Jvarin Pyhän ristin kirkko ja luostari. Tähän Pyhä Nino toi kristinuskon aikoinaan. Pyhyys hieman karisee, kun huomaa turistilaumat, 15 000 joka päivä. Alhaalla Mtskhetassa on suuri Svetitskhovelin katedraali. Tämä kirkkoarkkitehtuurin parhaita luomuksia rakennettiin jo 1000-luvulla. Perimätiedon mukaan Kristuksen ristiinnaulitsemisen jälkeen joku otti hänen viittansa ja toi sen Georgiaan. Sitten se olisi haudattu jonnekin katedraalin laivan lattian alle.

Muinaisina aikoina Georgiassa asuttiin myös luolissa. Jo ennen kristinuskon tuloa Uplistskhen taidokkaasti kaiverretuissa luola-asumuksissa asui heimoja, joiden taustaa ei vieläkään tarkkaan tiedetä.

Assyrialainen Davit Gareja tuli maahan 500-luvulla kristinuskoa levittämään. Eteläiseen Davit Garejan luostariin pääsy vaatiikin sitten jo enemmän kuin Uplistskhen luoliin. Aikoinaan Davit Garejassa oli 15 luostaria, joissa myös asuttiin luolissa. Luostarit olivat 900-1200-luvuilta. Mongolit sitten tuhosivat luostarit 1265, ja uudelleen 1615 šaahi Abbas Persiasta murhasi pääsiäisenä 6 000 munkkia. Nyt jäljellä on vain yksi luostari alhaalla. Jätämme luostarin munkeille

esirikouspyynnön isälle ja äidille. "Ovat oikeita munkkeja, köyhästi elävät", sanoo Gia.

Nousu ylös vie tunnin melkein suoraan ylös taivaaseen. On pakko heittäytyä ylhäällä kuumalle kalliolle lepäämään. Toisella puolella avautuu näkymä Azerbaidžaniin. Nämä hikiset kalliot olivat aikoinaan neuvostosotilaiden harjoitteluseutuja. Luola-asunnoissa on jäljellä vielä vanhoja freskoja, ja neuvostoarmeijan ajoista muistutetaan rauta-aidalla, joka kyllä auttaa kiipeämisessä.

Neuvostoaikaa kaupungin nimi ei voinut olla sellainen kuin Pyhä Tapani, Stepantsminda. Siispä nimeksi tuli Kazbegi. Alexander Kazbegi oli hyväksytty 1800-luvun kirjailija, joka kirjoitti vuoristolaisten elämästä. Nyt kaupungin nimi on taas palautettu entiseksi, Kazbegin komea patsas seisoo pääaukiolla ja ukot juttelevat jalustalla.

Ylhäällä näkyy Gergetin Pyhän kolminaisuuden kirkko ja luostari. Kävelen neljä tuntia, nelivetoautolla tunti ja 50 laria. Täältä näkyy parhaiten Kaukasus-vuoristo, ja jos sää suosii, 5047 metrin Kazbegin huippu. Tänään ei onnistunut, mutta matalampi Kaukasus esittäytyi kauniisti. Kreikkalaisen tarun mukaan Prometheus oli kahlittuna täällä, koska yritti varastaa jumalilta tulen.

Vähän Neuvostoliittoakin

Joskus on hyvä ilmoittautua kotimaahan, joten pitää löytää postitoimisto. Georgian postin Stepantsmindan toimipiste löytyy elämää kauan nähneestä talosta. Kun astumme sisään, kolme asiakaspalvelijaa ovat kuin olisivat nähneet aaveen. Käykö teillä paljon asiakkaita, kysymme, kun näyttää ettei toiminta ole paljon neuvostoajoista muuttunut. "Ehkä yksi asiakas käy viikossa."

Kauniita postimerkkejä löytyy ja henkilökunta hyvästelee ystävällisesti viikon ainoan asiakkaansa. Posti tulee aikanaan perille.

Ajamme Goriin. Kukaan tuskin huomaisi tätä 20 000 asukkaan köyhää pikkukaupunkia, ellei siellä olisi syntynyt vuonna 1878, kirkonkirjojen mukaan, tai 1879 Gruusian eli Georgian tunnetuin henkilö, Josif Stalin. Omistamassani muistopostimerkissä vuodelta 1954 lukee 1879-1954.

Kotitalo on pikkumökki mahtavan Stalin-museon takana. "Isä oli suutari, ja äiti.... no, parempi olla sanomatta enempää", sanoo Gia. Museo on komea marmorirakennus, ja kuulemma gorilaiset edelleen rakastavat omaa poikaansa. Jätämme museon väliin, joten pieni Stalinin patsas puistossa saa riittää. Pihalla on Stalinin oma venäjänvihreä junanvaunu, eli lahja Gruusiaan neuvostohallitukselta vielä 1980-luvulla. Stalin ei koskaan uskaltanut lentokoneeseen.

Toinenkin georgialainen kuuluisuus historiassa kyllä on, Lavrenti Berija. Hän oli salaisen poliisin päällikkö ja yksi Stalinin murhien toteuttajista. Viimeinen georgialainen Neuvostoliitossa oli Eduard Ševarnadze ulkoministerinä Mihail Gorbatšovin aikaan, sittemmin Georgian presidenttinä eli "valkoinen kettu", poliittisen pelin taituri.

Neuvosto-Gruusiaa ei enää ole, mutta onpa jotain jäljellä jossain. Tsinandalissa on Chavchavadze-aatelissuvun kartanomuseo. Portilla lippuluukulla tuntuu, että häiritseen turhaan lukutuokiota, ja pääsyliipun lisäksi kirjoitetaan ihan kynällä ja leimataan proopuska, lupalappu. Kartanon toinen kerros on komea, onpa jopa Georgian ensimmäinen piano ja hyvät posliinit. "Täällä ei sitten saa ottaa kuvia! Ensimmäisessä kerroksessa saa." Mitä kiinnostavaa siellä on? "No, on vessa ja kauppa!"

Viiniä ja ruokaa

Georgia on viinimaa, ollut sitä jo 7 000 vuotta. Tokihan muistamme Suomessakin neuvostoajoista Mukuzani-punaviinin. Kakheti idässä on maan tärkein viinialue. Jokaisessa talossa tehdään viiniä ja monessa myös tšatšaa, vähän paloviiniä muistuttavaa vahvaa 50-prosenttista myrkyä. "Isä on 90-vuotias ja juo joka päivä omatekoista tšatšaa", sanoo kuljettajani.

Ja sitten ruoka: hatsapuri on juustopiiras, pizzan näköinen mutta voittaa sen aina. Se syödään käsin, paitsi turistille tuodaan tietysti veitsi ja haarukka. Khinkali on kuin pelmeni eli taikinanyytti, jossa on sisällä vahvasti maustettua lihaa tai juustoa. Georgiaan kannattaa mennä, jos ei muuten, niin viinin tai ruoan takia.

Sopii lopettaa Signagiin, "rakkauden kaupunkiin". Kaunis turistikaupunki on ympäröity neljän kilometrin pituisilla muureilla: kun muualla muureja purettiin, täällä kaupunginmuurit rakennettiin vasta 240 vuotta sitten, varmuuden vuoksi. Otamme loppuksi kahvilassa tšatšan, joka maksaa neljä laria. Kaupunki on täynnä turisteja, yllätys yllätys, Venäjältä. Viisumivapaus, kuten suomalaisillakin.

Kristinusko tuli Jvarin luostariin 300-luvulla.

Uplitsikhessa asuttiin näissä luolissa tuhansia vuosia sitten.

Georgiassa on tehty viiniä 7000 vuotta.

Faktat

Ystävällinen ja edullinen Georgia

Aiemmin: Gruusian neuvostotasavalta

Asukasluku: 4,9 miljoonaa

Pääkaupunki: Tbilisi, 1,1 miljoonaa

Valuutta: lari, 1 euro 2,70 laria

Paikallishinnat

Edullinen, etenkin turistialueiden ulkopuolella, hyvätasoinen hotelli

60-80 euroa/vrk, olut 4 laria, hatsapuri juustopiiras 10 laria,

paikallislippu julkisiin kulkuvälineisiin 0,50 laria.

Parhaat kokemukset

Tbilisin vanhakaupunki, luostarit ja kirkot kristinuskon alkuajoilta,

luola-asumukset, viini ja ruoka, Kaukasusvuoret.

Näin sinne mennään

Viisumivapaus EU-kansalaisille ja venäläisille.

Lennot Suomesta: Kiovan kautta, alkaen 220 euroa, myös Moskovan

kautta. Suomesta muutamia ryhmämatkoja.

Muista:

Georgia on turvallinen, ehkä liikennettä lukuunottamatta.

Lisätietoa: www.georgia.travel, www.meetinggeorgia.ge

TEKSTI JA KUVAT REIJO HÄRKÖNEN